

Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου περί του δικαιώματος εκμίσθωσης, του δικαιώματος δανεισμού και ορισμένων δικαιωμάτων συγγενικών με τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας

COM(90) 586 τελικό — SYN 319

(Υποβλήθηκε από την Επιτροπή στις 13 Δεκεμβρίου 1990)

(91/C 53/04)

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ,

Έχοντας υπόψη:

τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας, και ιδίως το άρθρο 57 παράγραφος 2 και τα άρθρα 66 και 100Α,

την πρόταση της Επιτροπής,

Σε συνεργασία με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής,

Εκτιμώντας:

ότι στην έννομη προστασία που παρέχεται από τη νομοθεσία και τις πρακτικές που εφαρμόζουν τα κράτη μέλη για τα έργα πνευματικής ιδιοκτησίας και το θεματικό πεδίο της προστασίας των συγγενικών δικαιωμάτων σε σχέση με την εκμίσθωση και το δανεισμό υπάρχουν διαφορές και ότι οι διαφορές αυτές αποτελούν την πηγή των φραγμών που ορθώνονται στο εμπόριο και των στρεβλώσεων του ανταγωνισμού που παρεμποδίζουν την εύρυθμη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς·

ότι οι εν λόγω διαφορές έννομης προστασίας θα μπορούσαν ευλόγως να διευρυνθούν, στο βαθμό που τα κράτη μέλη θεσπίζουν νέες και διαφορετικές νομοθεσίες ή στο μέτρο που η εθνική νομολογία που ερμηνεύει τη νομοθεσία αυτή εξελίσσεται με διαφορετικό τρόπο·

ότι, κατά συνέπεια, οι εν λόγω διαφορές πρέπει να εξαλειφθούν έως τις 31 Δεκεμβρίου 1992 σύμφωνα με τον αντικειμενικό στόχο του άρθρου 8Α της συνθήκης ΕΟΚ περί εγκαθίδρυσης ενός χώρου χωρίς εσωτερικά σύνορα·

ότι η εκμίσθωση και ο δανεισμός έργων πνευματικής ιδιοκτησίας με θεματικό αντικείμενο προστασίας των συγγενικών δικαιωμάτων διαδραματίζει όλο και σημαντικότερο ρόλο ιδίως για τους δημιουργούς, τους καλλιτέχνες και ευρύ φάσμα βιομηχανικών κλάδων και ότι η πειρατεία καθίσταται αυξανόμενη απειλή· ότι, κατά συνέπεια, η προσήκουσα προστασία των έργων πνευματικής ιδιοκτησίας και του αντικειμένου των συγγενικών δικαιωμάτων μέσω των δικαιωμάτων εκμίσθωσης και δανεισμού καθώς και η προστασία του αντικειμένου των συγγενικών δικαιωμάτων μέσω του δικαιώματος υλικής ενσωμάτωσης, του δικαιώματος αναπαραγωγής και του δικαιώματος διανομής είναι δυνατόν να θεωρηθούν ως θεμελιώδους σημασίας για τη βιομηχανική και πολιτιστική ανάπτυξη της Κοινότητας·

ότι η προστασία των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας και των συγγενικών δικαιωμάτων πρέπει να προσαρμόζεται στις νέες οικονομικές εξελίξεις, όπως για παράδειγμα οι νέες μορφές εκμετάλλευσης·

ότι, για το δημιουργικό και καλλιτεχνικό έργο των δημιουργών και εκτελεστών καλλιτεχνών είναι αναγκαία η ύπαρξη επαρκούς εισοδήματος, μιας και αυτό αποτελεί το υπόβαθρο για το περαιτέρω δημιουργικό και καλλιτεχνικό έργο και ότι οι επενδύσεις που απαιτούνται ιδίως για την παραγωγή φωνογραφήματων και ταινιών είναι ιδιαίτερα υψηλές, ριψοκίνδυνες και ότι η δυνατότητα εξασφάλισης του εν λόγω εισοδήματος ανάκτησης των επενδυόμενων ποσών μπορεί να διασφαλιστεί αποτελεσματικά μόνο με την παροχή κατάλληλης έννομης προστασίας·

ότι αν δεν υπάρξει αποτελεσματική και εναρμονισμένη προστασία σε όλα τα κράτη μέλη, το προαναφερθέν δημιουργικό και καλλιτεχνικό έργο, καθώς και οι επενδύσεις της μορφής αυτής ενδέχεται να μειωθούν ή να μην πραγματοποιηθούν ποτέ·

ότι οι εν λόγω δημιουργικές, καλλιτεχνικές και επιχειρηματικές δραστηριότητες αποτελούν, σε σημαντικό βαθμό, δραστηριότητες ελεύθερων επαγγελματιών και ότι η συνέχιση των εν λόγω δραστηριοτήτων πρέπει να διευκολυνθεί με την παροχή ομοιόμορφης έννομης προστασίας εντός της Κοινότητας·

ότι, επειδή οι δραστηριότητες αυτές συνιστούν υπηρεσίες, η παροχή τους πρέπει να διευκολυνθεί εξίσου δια της θεσπίσεως εντός της Κοινότητας ενιαίου νομικού πλαισίου·

ότι η προστασία μέσω των δικαιωμάτων εκμίσθωσης και δανεισμού και η προστασία στο χώρο των συγγενικών δικαιωμάτων μέσω της υφιστάμενης νομοθεσίας, της διοικητικής πρακτικής και της νομολογίας δεν υφίσταται καθόλου σε ορισμένα κράτη μέλη και όπου υφίσταται, δεν είναι η ίδια ή εμφανίζει διαφορετικά χαρακτηριστικά·

ότι η ασυντόνιστη ανάπτυξη στην Κοινότητα έννομης προστασίας στους τομείς αυτούς στα κράτη μέλη θα μπορούσε να οδηγήσει σε νέα αντικίνητρα κατά του εμπορίου, σε βάρος της περαιτέρω βιομηχανικής και πολιτιστικής ανάπτυξης και της ολοκλήρωσης της εσωτερικής αγοράς·

ότι είναι ανάγκη να καταργηθούν οι υφιστάμενες διαφορές που έχουν τέτοιες συνέπειες, ενώ πρέπει να αποτραπεί και η εμφάνιση νέων διαφορών με αρνητική επίπτωση στη λειτουργία της κοινής αγοράς και την ανάπτυξη του εμπορίου πολιτιστικών αγαθών και υπηρεσιών·

ότι πρέπει να εναρμονιστεί η νομοθεσία των κρατών μελών, κατά τρόπο ώστε να μην έρχεται σε αντίθεση με τις υφιστάμενες διεθνείς συμφωνίες, στις οποίες βασίζονται τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας και τα συγγενικά δικαιώματα πολλών κρατών μελών·

ότι το νομικό πλαίσιο της Κοινότητας για το δικαίωμα εκμίσθωσης και δανεισμού καθώς και για ορισμένα συγγενικά δικαιώματα, μπορεί να περιοριστεί στο να ορίσει ότι τα κράτη μέλη θεσπίζουν δικαιώματα αναφορικά με την εκμί-

σθωση και το δανεισμό για ορισμένες κατηγορίες δικαιούχων και περαιτέρω στον ορισμό των αποκλειστικών δικαιωμάτων υλικής ενσωμάτωσης, αναπαραγωγής και διανομής για ορισμένες κατηγορίες δικαιούχων στο πεδίο προστασίας των συγγενικών δικαιωμάτων.

ότι τα εναρμονισμένα δικαιώματα εκμίσθωσης και δανεισμού, καθώς και η εναρμονισμένη προστασία που παρέχεται στον τομέα των συγγενικών δικαιωμάτων δεν πρέπει να ασκούνται κατά τρόπο που να συνιστά συγκεκαλυμμένο περιορισμό του εμπορίου μεταξύ των κρατών μελών,

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΟΔΗΓΙΑ:

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι

ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΕΚΜΙΣΘΩΣΗΣ ΚΑΙ ΔΑΝΕΙΣΜΟΥ

Άρθρο 1

Αντικείμενο της εναρμόνισης

1. Σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος κεφαλαίου, τα κράτη μέλη θεσπίζουν το δικαίωμα έγκρισης ή απαγόρευσης της εκμίσθωσης και δανεισμού πρωτοτύπων και αντιγράφων των έργων πνευματικής ιδιοκτησίας και των άλλων θεματικών αντικειμένων, σύμφωνα με όσα ορίζονται στο άρθρο 2 παράγραφος 1.

2. Η «Εκμίσθωση» έχει, για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, την έννοια της διάθεσης προς χρήση, για περιορισμένο χρονικό διάστημα και για κερδοσκοπικούς λόγους, με την επιφύλαξη των διατάξεων της παραγράφου 3.

3. Ο «Δανεισμός» έχει, για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, την έννοια της διάθεσης προς χρήση, για περιορισμένο χρονικό διάστημα και όχι με άμεσο σκοπό το κέρδος, εάν ο δανεισμός γίνεται μέσω οργανικών φορέων προσιτών στο κοινό, όπως οι δημόσιες βιβλιοθήκες, οι βιβλιοθήκες ερευνητικών ιδρυμάτων, οι εξειδικευμένες βιβλιοθήκες, οι σχολικές βιβλιοθήκες, οι βιβλιοθήκες εκκλησιών, οι συλλογές νέων μέσων επικοινωνίας ή μέσων οπτικής τέχνης, οι βιβλιοθήκες που είναι οργανωμένες ή υποστηρίζονται οικονομικά από δημόσιες ή ιδιωτικές εταιρείες και οι υπόλοιπες συλλογές θεματικών αντικειμένων, σύμφωνα με όσα καθορίζονται στο άρθρο 2 παράγραφος 1.

4. Δικαιώματα που αναφέρονται στην παράγραφο 1 δεν θίγονται από οποιαδήποτε πώληση ή άλλη πράξη διανομής πρωτοτύπων και αντιγράφων των έργων και των υπόλοιπων θεματικών αντικειμένων, σύμφωνα με όσα καθορίζονται στο άρθρο 2 παράγραφος 1.

Άρθρο 2

Αρχικός δικαιούχος και θεματικό αντικείμενο του δικαιώματος εκμίσθωσης και δανεισμού

1. Το δικαίωμα έγκρισης ή απαγόρευσης της εκμίσθωσης και του δανεισμού εναπόκειται:

— στο δημιουργό, αναφορικά με το πρωτότυπο και τα αντίγραφα του έργου του,

— στον εκτελεστή καλλιτέχνη, αναφορικά με τις υλικές ενσωματώσεις της εκτέλεσής του,

— στον παραγωγό του φωνογραφήματος, αναφορικά με τα φωνογραφήματά του και στον παραγωγό των πρώτων υλικών ενσωματώσεων κινηματογραφικών έργων και κινούμενων εικόνων αναφορικά με τις εγγραφές των εικόνων και τις εγγραφές εικόνων και ήχου.

2. Δικαιώματα εκμίσθωσης και δανεισμού δεν νοούνται τα κτίρια και τα έργα της εφαρμοσμένης τέχνης.

3. Οι διατάξεις της παρούσας οδηγίας δεν θίγουν την εφαρμογή των διατάξεων της οδηγίας περί της έννομης προστασίας των προγραμμάτων ηλεκτρονικών υπολογιστών (Η/Υ) του Συμβουλίου.

Άρθρο 3

Έγκριση εκμίσθωσης και δανεισμού

Εάν οι δικαιούχοι επιτρέψουν, έναντι πληρωμής, σε κάποιον τρίτο την εκμίσθωση ή το δανεισμό μιας εγγραφής ήχου, μιας εγγραφής εικόνων ή μιας εγγραφής εικόνων και ήχου, τότε καθένας από τους δικαιούχους που μνημονεύονται στο άρθρο 2 παράγραφος 1, διατηρεί το δικαίωμα απόκτησης δικαίου μεριδίου της εν λόγω πληρωμής, ανεξάρτητα από οποιαδήποτε μεταβίβαση του δικαιώματος εκμίσθωσης ή δανεισμού ή την παραχώρηση οποιασδήποτε σχετικής άδειας. Αυτό το δικαίωμα απόκτησης δικαίου μεριδίου της πληρωμής είναι αναπαλλοτρίωτο, μπορεί όμως να μεταβιβαστεί ή διαχειρισθεί του.

Άρθρο 4

Παρέκκλιση από το αποκλειστικό δικαίωμα δανεισμού

Τα κράτη μέλη έχουν την ευχέρεια να παρεκκλίνουν, για πολιτιστικούς ή άλλους λόγους, από το θεμελιωμένο στο δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας αποκλειστικό δικαίωμα δανεισμού που αναφέρεται στο άρθρο 1 παράγραφος 1, για μία ή περισσότερες κατηγορίες αντικειμένων, υπό τον όρο ότι:

— παρέχεται, τουλάχιστον στους δημιουργούς, δίκαιη αμοιβή μέσω των διαχειριστικών οργανισμών που μεριμνούν για την ανάλογη εκμίσθωση και

— τα ανάλογα μέτρα παρέκκλισης συμμορφώνονται με τις διατάξεις του κοινοτικού δικαίου και ιδίως με τις διατάξεις του άρθρου 7 της συνθήκης ΕΟΚ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ II

ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΣΤΟ ΠΕΔΙΟ ΤΩΝ ΣΥΓΓΕΝΙΚΩΝ ΜΕ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

Άρθρο 5

Δικαίωμα υλικής ενσωμάτωσης

Τα κράτη μέλη απονέμουν υπέρ των εκτελεστών καλλιτεχνών το δικαίωμα έγκρισης ή απαγόρευσης της υλικής ενσωμάτωσης των εκτελέσεών τους. Παρομοίως, απονέμουν υπέρ των οργανισμών ραδιοφωνίας το δικαίωμα έγκρισης ή απαγόρευσης της υλικής ενσωμάτωσης των εκπομπών τους.

Άρθρο 6**Δικαίωμα αναπαραγωγής**

Τα κράτη μέλη παρέχουν το δικαίωμα έγκρισης ή απαγόρευσης της άμεσης ή έμμεσης αναπαραγωγής:

- των υλικών ενσωματώσεων των εκτελέσεων τους, στην περίπτωση των εκτελεστών καλλιτεχνών,
- των φωνογραφημάτων τους, στην περίπτωση των παραγωγών φωνογραφημάτων,
- των οπτικών εγγραφών και των οπτικών και ηχητικών εγγραφών τους, στην περίπτωση των παραγωγών των πρώτων υλικών ενσωματώσεων κινηματογραφικών έργων ή κινούμενων εικόνων,
- των υλικών ενσωματώσεων των εκπομπών τους, στην περίπτωση των οργανισμών ραδιοφωνίας.

Άρθρο 7**Δικαίωμα διανομής**

1. Τα κράτη μέλη παρέχουν:

- στους εκτελεστές καλλιτέχνες, αναφορικά με τις υλικές ενσωματώσεις των εκτελέσεών τους,
- στους παραγωγούς φωνογραφημάτων, αναφορικά με τα φωνογραφήματά τους,
- στους παραγωγούς των πρώτων υλικών ενσωματώσεων κινηματογραφικών έργων και κινούμενων εικόνων, αναφορικά με τις εγγραφές τους εικόνων και ήχου,
- στους οργανισμούς ραδιοφωνίας, αναφορικά με τις υλικές ενσωματώσεις των εκπομπών τους,

το αποκλειστικό δικαίωμα διάθεσης του αντίστοιχου θεματικού αντικειμένου τους στο κοινό μέσω πωλήσεων ή με άλλους τρόπους, για απεριόριστο χρονικό διάστημα, με την επιφύλαξη των διατάξεων της παραγράφου 2.

2. Εάν ένα θεματικό αντικείμενο που αναφέρεται στην παράγραφο 1 έχει τεθεί σε κυκλοφορία εντός της Κοινότητας από το δικαιούχο ή με τη συγκατάθεσή του, τότε η εισαγωγή του σε ένα άλλο κράτος μέλος δεν επιτρέπεται να απαγορευθεί, βάσει του δικαιώματος που αναφέρεται στην παράγραφο 1.

Άρθρο 8**Περιορισμοί των δικαιωμάτων**

1. Τα κράτη μέλη ενδέχεται να θεσπίσουν περιορισμούς των δικαιωμάτων που αναφέρονται στο κεφάλαιο II, σε σχέση με:

- α) την ιδιωτική χρήση
- β) τη χρήση σύντομων αποσπασμάτων, σε συνδυασμό με ανταποκρίσεις πρόσφατων γεγονότων
- γ) την εφήμερη υλική ενσωμάτωση, από τους οργανισμούς ραδιοφωνίας, με χρήση των δικών τους εγκαταστάσεων και για τις δικές τους εκπομπές
- δ) τη χρήση αποκλειστικά για σκοπούς διδασκαλίας ή ακαδημαϊκής έρευνας.

2. Ανεξάρτητα από όσα θεσπίζονται στην παράγραφο 1, κάθε κράτος μέλος έχει την ευχέρεια να θεσπίσει τις αυτές μορφές περιορισμών, αναφορικά με την προστασία των εκτελεστών, των παραγωγών φωνογραφημάτων, των ραδιοτηλεοπτικών οργανισμών και των παραγωγών των πρώτων υλικών ενσωματώσεων κινηματογραφικών έργων και κινούμενων εικόνων, με τους περιορισμούς που έχει θεσπίσει σε συνδυασμό με την προστασία των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας στην περίπτωση των λογοτεχνικών και καλλιτεχνικών έργων. Ωστόσο, η χορήγηση υποχρεωτικών αδειών επιτρέπεται μόνο στο βαθμό που οι άδειες αυτές συμβιβάζονται με τη σύμβαση της Ρώμης (Διεθνής σύμβαση για την προστασία των εκτελεστών, των παραγωγών φωνογραφημάτων και των ραδιοτηλεοπτικών οργανισμών).

3. Η διάταξη της παραγράφου 1α) δεν επηρεάζει οποιαδήποτε υφιστάμενη ή μελλοντική νομοθεσία σχετικά με τη χορήγηση αμοιβής στην περίπτωση της αναπαραγωγής για ιδιωτική χρήση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ III**ΧΡΟΝΙΚΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ****Άρθρο 9****Χρονική διάρκεια των δικαιωμάτων των δημιουργών**

Μέχρις ότου επέλθει η περαιτέρω εναρμόνιση, τα δικαιώματα των δημιουργών που αναφέρονται στην παρούσα οδηγία δεν εκπνέουν πριν από την παρέλευση του χρονικού διαστήματος που προβλέπεται από τη σύμβαση της Βέρνης για την προστασία των λογοτεχνικών και καλλιτεχνικών έργων. Αυτό δεν επηρεάζει τους ιδιαίτερους όρους προστασίας των δικαιωμάτων των δημιουργών που δεν τίγονται ρητά από την εν λόγω σύμβαση.

Άρθρο 10**Χρονική διάρκεια των συγγενικών δικαιωμάτων**

Μέχρις ότου επέλθει η περαιτέρω εναρμόνιση, τα δικαιώματα των εκτελεστών καλλιτεχνών, των παραγωγών φωνογραφημάτων και των ραδιοτηλεοπτικών οργανισμών που αναφέρονται στην παρούσα οδηγία δεν εκπνέουν πριν από την παρέλευση των αντίστοιχων προθεσμιών, που προβλέπονται από τη σύμβαση της Ρώμης. Τηρουμένων των αναλογιών, το αυτό ισχύει και για τα δικαιώματα των παραγωγών των πρώτων υλικών ενσωματώσεων κινηματογραφικών έργων και κινούμενων εικόνων που αναφέρονται στις διατάξεις της παρούσας οδηγίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ IV**ΚΟΙΝΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ****Άρθρο 11****Διαχρονική εφαρμογή**

Οι διατάξεις της παρούσας οδηγίας εφαρμόζονται επίσης στην περίπτωση όλων των έργων που προστατεύονται από τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας, των εκτελέσεων, φωνογραφημάτων, εκπομπών και πρώτων υλικών ενσωμα-

τύσεών κινηματογραφικών έργων και κινούμενων εικόνων που αναφέρονται στην παρούσα οδηγία, τα οποία εξακολουθούν, κατά την 1η Ιανουαρίου 1993, να προστατεύονται από τις διατάξεις της εθνικής νομοθεσίας στους τομείς των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας και των συγγενικών δικαιωμάτων.

Άρθρο 12

Τελικές διατάξεις

Τα κράτη μέλη θέτουν σε ισχύ τις νομοθετικές, κανονιστικές και τις διοικητικές διατάξεις που είναι αναγκαίες για να συμμορφωθούν με τις διατάξεις της παρούσας οδηγίας, το αργότερο έως την 1η Ιανουαρίου 1993.

Τα κράτη μέλη ενημερώνουν στο εξής την Επιτροπή σχετικά και της κοινοποιούν τις διατάξεις της εθνικής νομοθεσίας που έχουν θεσπίσει στον τομέα που καλύπτεται από την παρούσα οδηγία.

Όταν τα κράτη μέλη θεσπίζουν τις εν λόγω διατάξεις, οι τελευταίες αυτές πρέπει να περιέχουν παραπομπή στην παρούσα οδηγία ή να συνοδεύονται από παρόμοια παραπομπή κατά την επίσημη δημοσίευσή τους. Ο τρόπος της παραπομπής καθορίζεται από τα κράτη μέλη.

Άρθρο 13

Η παρούσα οδηγία απευθύνεται στα κράτη μέλη.